

ESA SAARINEN JA SEURAAVA VAIHE

”Olennaisinta on mitä tapahtuu, kun joku lukee kirjan. --- Tämä kirja pyrkii enemmänkin olemaan viettelykoneisto vai sanoisinko muutosjyrä. Pyrkimyksenäni on antaa aineksia, joiden avulla lukija voi sysätä liikkeelle omaa ajatteluaan.” (Saarinen 1994, 7)

Tämä on kirja *Saarisesta, Saariselta ja Saariselle*. Tärkein kysymyksemme on, mitä erityislaatuja on Esa Saarisen omaleimaisessa filosofiassa? Esa Saarinen oli pitkään Suomen akateemisen maailman kenties näkyvin julkkishahmo. Hänen länsimaisen filosofian historiaa käsittelevää teostaan (Saarinen 1985a) on verrattu Bertrand Russelin vastaavaan suurteokseen ja siitä on otettu tähän mennessä 11 painosta. Hänen lukiolaisille suunnattu filosofian oppikirjansa (Saarinen 1994) on ollut kesto-suosikki, jota on myyty yli 60 000 kappaletta. Hän on esiintynyt tiuhaan mediassa ja täyttänyt kerta toisensa jälkeen yliopistojen suurimmat luentosalit niin Helsingin yliopistossa, Teknillisessä korkeakoulussa kuin Aalto-yliopistossakin. Hän on ollut kysytty luennoitsija yritysmaailmassa ja hänet onkin valittu yhdeksi merkittävimmistä suomalaisen johtajuuteen vaikuttaneista hahmoista (Talouselämä 2011). Esa Saarinen on puhunut, kirjoittanut ja olemuksellaan elänyt filosofin roolia vuodesta 1977 lähtien. Mutta mistä ilmiössä nimeltä Esa Saarinen on kyse? Minkälainen on hänen ajattelunsa omaleimainen tyyli? Siihen tämä kirja pyrkii vastaamaan.

*Tämä on kirja sinulle **Esa Saarisesta***

On tärkeätä havaita, että se Esa Saarinen, joka näillä sivuilla seikkailee, on kovin erilainen kuin se filosofisen logiikan erityiskysymyksistä 1977 väitöskirjansa tehnyt Hyvinkään kasvatti, joka 80-luvulla paistatteli julkisuudessa nahkahousuisena punk-tohtorina ja gonzo-filosofina. Oikeastaan Saarisen filosofiassa voidaan hahmottaa karkeasti katsoen kolme vaihetta. Tämän kolmijaon esittävät tämän kirjan sivuilla sekä professori Mark C. Taylor (tämän kirjan 6. luku) että professori Ilkka Niiniluoto (1. luku), joiden molempien kirjoitukset pyrkivät tarjoamaan kokonaisvaltaisen läpileikkauksen Saarisen urasta. Niiniluoto pyrkii hahmottamaan miten 80-luvun systeemikriitikosta kasvoi 2000-luvulle tultaessa myönteistä kehitystä korostavan systeemiälyn lipunkantaja, kun Taylor vuorostaan etsii yhdistävää punaista lankaa niissä päällepäin yllättävissä käänteisissä, joita Saarisen uralle on mahtunut. Näistä mainituista kolmesta vaiheesta ensimmäistä voidaan kutsua analyttiseksi, toista vuorostaan ekspressiivisen eksistentiaalistiseksi, kun taas kolmatta kuvaa osuvimmin termi kohottumisfilosofia.

Ensimmäisen vaiheen voidaan katsoa alkaneen 1970-luvun puolivälin paikkeilla Saarisen saavuttua opiskelemaan teoreettista filosofiaa Helsingin yliopistoon ja hänen päästyään osaksi Jaakko Hintikan tutkimusryhmää. Loogikko Saarinen väitteli 24-vuotiaana tohtoriksi aiheenaan taaksepäin katsovat operaattorit intensionaalisessa logiikassa ja filosofisessa analyysissä (Saarinen 1977). Nuori akateeminen tähti oli kohta toimittamassa kansainvälisesti johtavaa *Synthese*-lehteä ja hoitamassa teoreettisen filosofian professuuria Ilkka Niiniluodon virkavapaan aikana. Väylä oli auki kansainvälisesti merkittäväksi akateemisen logiikan professoritason huipputekijäksi.

Saarinen ei kuitenkaan tyytynyt kuivan vakavamielisen akateemikon rooliin, vaan aloitti irtiottonsa siitä melkein välittömästi väitöskirjansa jälkeen. Hänen filosofiansa toisen vaiheen voidaan katsoa alkaneen *Ilta-Sanomien* haastattelusta 1977, jossa hän ilmoitti lempimusiikikseen *Hurriganesin*. Saarinen hahmotti julkisuuden pelikenttänä, jonka kautta omia ajatuksiaan voi tuoda suuren yleisön tietoisuuteen: hän alkoi rakentaa mediafilosofin rooliaan. Saarinen otti tehtäväkseen filosofian tuomisen alas norsunluutorneista, hän halusi herättää pienen filosofin meistä jokaisessa. Hän ei nähnyt yleisönään kapeata akateemista eliittiä, vaan pyrki enemmänkin puhuttelemaan koko Suomen kansaa. Syntyi nimeä *E. Saarinen* kantava filosofinen hahmo, johon Saarinen itsekin viittaa usein luennoillaan kolmannessa persoonassa ja joka tunnetaan räjähdysvoimaisista näkökulmistaan, kirjavasta tuttavapiiristään, julkisista kannanotoistaan ja tietysti leopardikuosisesta takkivalikoimastaan. Mediassa esiintymisen ohella hänen luentosarjansa Helsingin yliopistolla keräsivät ennätysyleisöjä ja hänen lukion oppikirjansa sekä kirjansa länsimaisen filosofian historiasta nousivat suureen suosioon ja houkuttelivat filosofian pariin monia, joille koko sana oli tätä ennen ollut epäilyttävä.

Filosofian kansalle viemisen ohella Saarisen toinen vahva päämäärä 80-luvulla oli pyrkimys ravistella jämähtänyttä suomalaista kulttuurielämää. Niiniluoto (1. luku) kuvaa tätä vaihetta *systemikritiikin* aikakaudeksi, Inkinen ja Ylä-Kotola (4. luku) käyttävät vuorostaan termiä *aikalaisdiagnostinen kulttuuriesseistiikka*. E. Saarisen missiona oli suomalaisen agraariyhteiskunnasta periytyneen ahdasmielisyyden murtaminen, yhtenäiskulttuurin yksilönä olemista rajoittavien kahleiden katkominen. Tuota aikakautta määrittivät ”rocksukupolven esiinnousu, naisnäkökulma, feminismi, kokemusjanoinen uussubjektiivisuus, *Punkakatemia*, Arto Melleri, Ryhmäteatteri, Jussi Parviainen, Anneli Pääkkönen, Dan Steinbock” (Saarinen 1984, 137), ja Saarinen oli tämän yhtenäiskulttuurin kahleista irtautuvan itsensä määrittämisen projektin yksi keskeisistä lipunkantajista. Hänen maalitaulunaan olivat, M.A. Nummisen (17. luku) sanoin, ”lamaantunut yhteiskunta” ja ”pysähtyneistö”, joka hallitsi suomalaista kulttuurielämää harmaan elitistisesti. Häivyttämällä rajan korkean ja matalan kulttuurin välillä, julistautumalla pinnalliseksi ja kirjoittamalla niin loogisia tutkimuksia kuin hämmentäviä gonzo-journalistisia manifesteja Saarinen oli siis ennen kaikkea vapautuksen missiolla.

Filosofiselta kannalta tätä käännettä voidaan hahmottaa siirtymänä analyttisestä filosofias-ta jonkinlaiseen eksistentiaaliseen pragmatismiin, kuten Heinämaa (3. luku) tätä asennetta kuvaa. Saarinen vaikuttaa ymmärtäneen, että analyttisen filosofian unelma lopullisista totuuksista oli kokenut haaksirikon jopa kyseisen koulukunnan sisällä. *Sartre*-kirjassaan hän viittaa Quinen ”epätarkkuusperiaatteen” ja ”ontologisen relativismin” lisäksi Goodmanin, Putnamin ja Kailan ristiretkeen ”todellisuutta sinänsä vastaan, heidän vaatimuksensa relativisoida realiteetti hahmo-

tustapaan, viitekehukseen tai referenssisysteemiin” (Saarinen 1983, 305). Erityisen näkyvästi tämä siirtyä ilmenee Saarisen esseessä *Davidson and Sartre* (Saarinen 1985b), jossa hän pyrkii rakentamaan siltaa Donald Davidsonin analyttisistä tulkinnan teorioista kohti Sartren ajatusta toiselle olemisesta. Sami Pihlström (2. luku) tarjoaa seikkaperäisen analyysin siitä, minkälaisena näyttäytyy Esa Saarisen oma näkemys ja häneen voimakkaasti vaikuttaneen Oiva Ketosen näkemys soveltavasta filosofiasta ja miten ne kytkeytyvät pragmatistiseen filosofiseen perinteeseen.

Jos filosofia ei voi pyrkiä lopulliseen totuuteen, mihin se sitten voi pyrkiä? Osallistumaan siihen kulttuuriseen keskusteluun, joka määrittää ihmisten elämisen ehdot: ”Filosofia on vapautuksen voimia. Se on terveen järjen tykkiltä ja uskallusta ajatella omilla aivoillaan. Se on pyrkimystä kehittää maailmanjäsenyykseensä oma henkilökohtainen tyyli.” (Saarinen 1994, 8.) Sartre-vaikutteistaan huolimatta Saarinen ei siis mannermaisten filosofien tapaan pyri radikaaliin itsetutkiskeluun sen itsensä vuoksi, vaan hänen filosofiansa on jatkuvasti omaan aikaansa osallistuvaa. ”Jotta filosofialla olisi merkitystä, sen täytyy sytyttää. Sen täytyy luoda energiaa ja liittyä arkipäivään.” (Saarinen 1994, 6).

Saarisen toisen vaiheen ajattelua pyrkivät valaisemaan erityisesti Sara Heinämaa (3. luku), joka Saarisen Sartre-luentoja kautta päätyy hahmottelemaan, mistä Saarisen senaikaisessa tieteelliskulttuurisessa hankkeessa oli kyse: intellektuaalisesta anarkiasta vai jostakin muustakin? Inkinen ja Ylä-Kotola (4. luku) vuorostaan asettavat Saarisen yhdessä Mark C. Taylorin kanssa kirjoittaman *Imagologies*-kirjan kontekstiinsa: minkälaisista soveltavan filosofian ideaalia se edusti ja miten se kytkeytyi muihin aikansa informaatioteknologian murrosta käsitteleviin keskusteluihin?

Tämän aikakauden julkisen toiminnan ydin kiteytyy *Epäihmisen äänen* sanoihin: ”Sillä että osoitan että minä olen mahdollinen, osoitan jotain yleistä. Esa Saarinen on mahdollinen; siis sitä on myös joku muu.” (Saarinen 1984, 160.) Saarisen räväkkä julkinen persoona, mikä lienee ollut enemmän tai vähemmän omaksuttu rooli, oli siis tietysti mielessä hänen eksistentiaalisen valistusprojektinsa työkalu. Hän pyrki raivaamaan sillä tilaa uudenlaiselle, perinteen raskaudesta vapaalle olemisen tavalle. Sen avulla E. Saarinen pyrki *osoittamaan* (vrt. Wittgenstein), että toisenlainen olemisen tapa on mahdollinen.

Lopulta Saarinen ei kuitenkaan tyytynyt tähänkään rooliin. Eksistentiaalisuus on pohjimmiltaan negatiivinen projekti. Sen tehtävänä on vapauttaa ihminen valmiiden roolien ja annettujen asenteiden kahleista. Se vastaa kysymykseen vapaaksi mistä. Mutta kysymys, vapaaksi mihin, jää usein vastaamatta. On melkein väistämätöntä, että ihminen oman onnensa nojaan antamatta mitään suuntaa, mihin ihminen voisi itseään lähteä kehittämään. 90-luvulta lähtien Saarinen onkin yhä enemmän suuntautunut tämän kysymyksen vastaamiseen. Ammentaen positiivisesta psykologiasta (ks. Saarinen 2012), antiikkisesta hyvän elämän filosofiasta (ks. Saarinen 2003) sekä laaja-alaisesti esimerkiksi vauvatutkimuksesta, terapiakirjallisuudesta ja parisuhdepsykologiasta (ks. Martela & Saarinen 2013) hän on pyrkinyt hakemaan vastauksia siihen mitä on inhimillinen kukoistus.

Eksistentiaalismin perusteema – ihmisten herättäminen ottamaan oma elämä haltuunsa – siis säilyi, mutta nyt tarkentui myös se, mihin suuntaan ihmisten olisi hyvä omaa elämänasennettaan kehittää. Jos 80-luvun Saariselle riitti ihmisten herättäminen uomaelämän harmaudesta, nyt keskeiseksi teemaksi nousi usko jokaisesta ihmisestä löytyvään suuruuteen ja hyvyteen sekä peda-

goginen perusvire, jonka tavoitteena on auttaa ihmisiä löytämään yhteys siihen, mitä kukin ihminen voisi parhaimmillaan olla. Saarisen toiminnassa alkaa hahmottua yhä enemmän jonkinlainen käytännön hyve-eettinen perusvire: pyrkimys auttaa ihmisiä kehittymään itsensä kanssa ja kehittämään omia myönteisiä piirteitään:

”Onko siis mahdollista, että jotain erityisen korkeaa olisi sisäänrakennettuna ja kätkeytyneenä jokaisessa meissä? Onko ajateltavissa, että inhimillinen aarrearkkuilmiö on mahdollinen ja jokainen ihminen olisi hiomaton timantti? Että arvostelukyvyn kehittäminen, rohkeuden, pitkämielisyyden, oikeudenmukaisuuden ja tilannetajun terävöittäminen — hyveiden kehittäminen ylipääntänsä — olisi sen timantin hiomista? Timantin hiontaa, rakkautta kohti viisautta?” (Saarinen 2003, 9-10)

Samalla sartrelainen yltiöindividualistinen ihmiskuva on tässä joutunut antamaan tilaa ihmisyyden yhteisöllistä perusvirettä korostavalle ajattelutavalle. Inhimillinen kukoistus rakentuu useimmiten yhdessä, kun ihmisten myönteisyydet pääsevät ruokkimaan toinen toisiaan. Ja tämä vaatii oikeanlaista, kunnioittavaa ja kuuntelevaa asennetta toista kohtaan, ihmistä pitää lähestyä *mestaruusolettamalla*, kuten Saarinen asian kiteyttää. Tämän tematiikan käytännön huipentumana voidaan pitää Saarisen kaksi kertaa vuodessa järjestettävää Pafos-seminaaria, joka on monille osallistujilleen ollut elämää mullistava kokemus. Sekä Frank Martela ja Lauri Järvilehto (5. luku) kuin myös Makke Leppänen, Päivi Partanen ja Ollis Leppänen (12. luku) pyrkivät hahmotamaan mistä Pafos-ilmiossa on kyse. Ensin mainitut pyrkivät luomaan kokonaisvaltaisen synteetin siitä, mitkä ovat näiden seminaarien keskeiset teemat ja miten ne kytkeytyvät filosofiseen perinteeseen. Jälkimmäiset pyrkivät vuorostaan ymmärtämään Pafos-ilmiotä positiivisen psykologisen pääoman käsitteen ja tutkimuksen kautta. Toinen suuren luokan vaikutuskanava Saarisella ovat olleet hänen huippusuositut luentosarjansa Aalto-yliopistolla. Jaakko Korhonen (10. luku) kahlasivat satoja reflektioesseitä, joita osallistujat ovat tämän luentosarjan lopussa kirjoittaneet. Pyrkimyksenä oli selvittää, miten osallistujat ovat kurssin kokeneet ja mitä he tuntevat siitä saaneensa. Kirjoitus tarjoaa siis ainutlaatuisen mahdollisuuden kurkistaa, minkälaisena luentosarjan käyneet ihmiset kokemuksensa kuvaavat.

Heikki Peltolan (15. luku) mukaan tämä Saarisen ajattelun kolmaskin vaihe voidaan jakaa muutamaankin tarkempaan osaan, joista tuorein on systeemiällyn mukaantulo. 2000-luvulla moni Saariselle keskeinen teema saikin terävöitetyn ilmaisumuodon systeemiällyn käsitteen kautta, jonka Saarinen yhdessä professori Raimo P. Hämäläisen kanssa loi ja josta Rachel Jones ja Raimo Hämäläinen kertovat tarkemmin tässä kirjassa (9. luku). Systeemiällykäs yksilö ei näe itseään irrallisena häntä ympäröivästä sosiaalisesta todellisuudesta vaan hahmottaa itsensä aktiivisena toimijana, joka sekä muokkaa ympäröivää sosiaalista todellisuutta että on sen muokattavana. Systeemiälly on siis yksilön kykyä toimia älykkäästi häntä ympäröivissä systeemeissä *käyttäen hyväkseen sekä analyttistä älyään että intuitiivista tuntumallisuuksien kautta operoivaa kokonaisuksien ja nyanssien hahmotuskykyään* (ks. Hämäläinen & Saarinen 2007, 2008; Saarinen & Hämäläinen 2004).

1980-luvun räväkästä systeemikriitikosta on siis kasvanut lempeä, myönteiseen ajatteluun kannustava, hellän dynaamisten kohtaamisten puolestapuhuja. Saska Saarikosken tuore artikkeli Saarisen nuoruusvuosista Hyvinkäällä tuo uuden perspektiivin tähän käänteeseen (HS Kuukausilii-

te 4/2013): lopulta 2000-luvun Saarinen on suoraa jatkumoa sille onnellisessa perheessä Hyvinkäällä kasvaneelle pojalle, joka sai vanhemmiltaan lahjaksi myönteisen ajattelutavan ja koulustaan kaksi Hymypoika-patsasta. Ihmisten rikastavan vuorovaikutuksen käynnistäjä ja myönteisen kasvun kannustaja lienee lopulta se rooli, jossa Esa Saarinen on omimmillaan.

Tämä on kirja sinulle Esa Saariselta

Toiseksi tämä on kirja sinulle, arvoisa lukija. Esa Saarinen ei koskaan ole pyrkinyt pelkkään tiedon välittämiseen, vaan enemmänkin vaikuttamaan ihmisen maailmasuhteeseen. Kuten hän *Symposium*-kirjassaan toteaa:

”Filosofialla tulee olla henkilökohtaista merkitystä minulle. Filosofian tulee tähtätä, sen tulee innostaa ja muuttaa. Filosofian tulee synnyttää energiaa. Sen tulee vyöryä, hengittää, säkenöidä. Ensisijainen asia ei siksi ole, mitä lukija tietää tai muistaa filosofiasta tätä kirjaa luettuaan. Tieto on tärkeää, mutta vielä tärkeämpää on avautua henkisesti uusiin suuntiin. Filosofian tarkoitus on synnyttää ajattelun liikettä.” (Saarinen 1999, 5)

Samassa hengessä tätä kirjaa voi – ja tulee – lukea ennen kaikkea oman elämän kannalta. Kiinnostavin kysymys ei lopulta ole, mitä on Esa Saarisin filosofia, vaan mitä tässä kirjassa esitetyt ajatukset voivat antaa minulle. Miten oma elämäni voisi muuttua, jos antaisin näille ajatuksille mahdollisuuden?

Vaikka Saarinen itse ei ole kirjoittanut yhtäkään näistä kirjan kirjoituksista, on myös yhtä totta, että yhtäkään niistä ei olisi olemassa ilman Saaria. Samoin kuin kymmenen vuoden takaisessa mainiossa *Cameo*-kirjassa (Slotte & Siljola 2003), kirjoitukset ovat Saarisin persoonan ja ajatusten innoittamia, seurausta niistä hellän dynaamisista ja ajatussäkenöivistä kohtaamisista, joita kirjoittajilla on ollut kunnia kokea filosofi Saarisin kanssa vuosien varrella. Nämä kirjoitukset pyrkivät viemään Saarisin soihtua eteenpäin, ojentamaan sen sinulle, arvoisa lukija.

Tässä hengessä johtaja voi tarttua kirjan kolmanteen, johtajuutta käsittelevään osaan, ja kysyä itseltään, miten nämä kirjoitukset voivat auttaa minua kehittymään johtajana? Miten professori Saku Mantere (14. luku) esittelemät toiseusperiaatteet vaikuttavat omassa elämässäni? Mitä Heikki Peltolan (15. luku) kiinnostavasti hahmottamat Esa Saarisin johtajuusajattelun kolme vaihetta voivat minulle opettaa? Miten Tapio Aaltosen (16. luku) kuvaamat henkinen johtajuus, nosteen luominen ja draaman taju toteutuvat omassa johtamisessani? Onko johtamisessani johtajuutta? Frank Martelan kirjoituksessa (17. luku) ääneen pääsevät vuorostaan Saarisin hyvin tuntevat johtajat Jorma Ollila, Matti Alahuhta, Pertti Korhonen ja J. T. Bergqvist. Voisiko heidän hahmottamissaan johtajuusopeissa olla jotakin, josta voisni oppia lisää? Mitä esimerkiksi tarkoittaa, kun Pertti Korhonen näkee Saarisin pyrkivän ”vapauttamaan ihmisiä itseltään?” Ja mitkä ovat ne Jorma Ollilan kiteyttämät viisi Saarisin teesiä, joiden pohjalta hän arvioi sekä omaa että alaistensa johtamista?

Luennointia ja opettamista harjoittava henkilö voi vuorostaan lukea Kirsti Longan kasvutarinasta (8. luku), miten hän itse löysi oman luennoitsijan äänensä, mitkä ovat hänen mielestään Esa Saarisin luennoinnin keskeiset pedagogiset salaisuudet ja erityisoivallukset ja miten nämä kehitykset kytkeytyvät kasvatustieteiden nykyvirtauksiin. Myös Jaakko Korhosen analyysi luennoil-

le osallistujien kirjoittamista omista pohdinnoista tarjoaa väylän oppia lisää niistä keinoista, joilla Saarinen onnistuu vuodesta toiseen täyttämään Aalto-yliopiston 600-paikkaisen pääluentosalin. Aalto-yliopiston rehtori Tuula Teerin haastattelu (13. luku) tarjoaa vuorostaan oman näkemyksensä siitä, mitä Saarisensa toiminta aikaansaa Aalto-yliopiston kontekstissa.

Ja lopulta kuka tahansa meistä voi tarttua kirjaan oma elämänsä mielessään ja lukea mitä taiteilijat Rosa Liksom, Jorma Uotinen, Leif Segerstam ja M.A. Numminen ovat Saariselta oppineet (17. luku). Lopulta lähes jokainen tämän kirjan kirjoitus on samalla myös henkilökohtainen kertomus siitä, mitä kirjoittajat ovat itse Saariselta oppineet. Kun Frank Martela ja Lauri Järvilehto hahmottavat Esan filosofisia teemoja Pafoksella (5. luku), he samalla piilevästi kiteyttävät niitä keskeisiä asioita, joita he itse ovat Saariselta oppineet. Sama henkilökohtaisuus paistaa lävitse niin Saku Mantereen, Sara Heinämaan kuin Heikki Peltolankin esseissä. Ne kaikki kertovat, mitä minä kirjoittajana olen oppinut Esa Saariselta – ja mitä sinä lukijana voisit häneltä ehkä oppia.

Samalla osa esseistä ei pyri niinkään suoraan hahmottamaan mistä Saarisensa filosofiassa on kyse, vaan kehittämään eteenpäin omanlaista Saarisensa inspiroimaa ymmärrystä ihmisenä olemisen perustavasta mysteeristä. Peter Kenttä ja Tuuli Lehti kytkevät laaja-alaisessa artikkelissaan (11. luku) Saarisensa ajattelua muun muassa Erich Frommin, Abraham Maslowin ja muiden humanististen psykologien kokonaisvaltaisiin ihmisenä olemista koskeviin teorioihin. Pyrkimyksenä on hahmottaa, kuinka ajattelun liike voi kohentaa hyvinvointia, kun lähtökohdaksi otetaan kaksi perustavanlaatuaista olemisen tapaa. Toinen suurteos on James Wilkin kirjoitus (7. luku), jossa hän lähtee liikkeelle hänen ja Saarisensa Café Strindbergissä käymästä yksittäisestä keskustelusta ja kasvattaa siinä kyteneet siemenet kokonaisvaltaiseksi kuvaukseksi siitä, mistä ihmisenä olemisessa pohjimmiltaan on kyse ja miten dynaamisen systeemin ja toisiin ihmisiin kytkeytynyt elämämme pohjimmiltaan on.

Hyvä lukija, kehotuksemme on: lue siis tätä kirjaa oman elämäsi kannalta. Kirjoitusten ei ole tarkoitus vain kuivasti ja ulkokohtaisesti kuvata Saarisensa ajattelua. Sen sijaan voit käyttää niitä työkaluina, joiden avulla voit peilata omaa elämääsi uusista tulokulmista. Parhaimmillaan löydät näin itsestäsi jotakin uutta, jonkin *ihanuuden siemenen*, joka vie omaa elämänprojektiasi eteenpäin. Filosofia – erityisesti Saarisensa hahmottamassa muodossa – ei pyri lisäämään tietoa, vaan vahvistamaan kykyä elää hyvää elämää. Kuten mestari Saarinen asian itse ilmaisee:

”Filosofia ei ole itsenäinen ja erillinen saareke, vaan vuorovaikutuksistaan elävä hanke. Filosofia ei ole kuningas, joka säätää ja hallitsee, vaan uusia yhteyksiä synnyttävä palvelija ja sellaisia etsivien uskollinen matkakumppani.” (Saarinen 2003, 9)

*Tämä on kirja sinulle Esa, kirja **Esa Saariselle***

Lopuksi tämä on kirja Esa *Saariselle*, joka nyt 60 vuotta täyttäessään on jälleen uuden, neljännen, vaiheen kynnyksellä. Elämänfilosofi E. Saarisensa rinnalla akateeminen professori Esa Saarinen on jälleen astumassa vahvemmin parrasvaloihin. Hänen viimeaikaiset luentonsa Columbia Universityssä ja Harvardin Project Zero -tutkimusryhmän Good Work -konferenssissa saattavat ounastella Saarisensa väkevää paluuta akateemisen maailman kansainvälisille kentille. Tällä kertaa

ei kuitenkaan logiikan alalla vaan jossakin soveltavan filosofian ja positiivisen psykologian hedelmällisissä välimaastoissa. Esimakua tästä tarjoaa hänen artikkelinsa *The Paphos seminar: Elevated Reflections on Life as Good Work* (Saarinen 2012), joka löytyy uudelleenpainettuna tämän kirjan lopusta. Ehkä voisimme Saarista seuraten kutsua hänen alaansa *positiiviseksi filosofiseksi käytännöksi* tai Peter Kentän lanseeraamaa termiä käyttäen *kohottavuusfilosofiaksi*. Tässä kehityksessä tämä kirja on oma panoksemme Saarisen lanseeraaman uudenlaisen filosofian tekemisen tavan ymmärtämisessä. Tarjoamalla 17 vastausta siihen, mistä siinä on kysymys, olemme varmoja, että kyseinen ajattelutapa rikastuu ja vahvistuu. Tämä on tärkeää, koska uskomme vakaasti, että sillä on vielä paljon annettavaa sekä akateemiselle maailmalle että ihmiskunnalle ylipäätään.

Lopuksi on riisuttava akateeminen virkapuku ja kohdattava Esa Saarinen ihmisenä. Ihmisenä, jonka kyltymätön innostuneisuus ja kyky inspiroida ovat vieneet meistä jokaista eteenpäin – ei vain tutkijana tai muuna ammatinharjoittajana vaan ennen kaikkea ihmisenä. Olemme kiitollisia kaikista niistä hellän dynaamisista kohtaamisista, jotka olemme saaneet kanssasi jakaa, Esa. Olemme kiitollisia niistä kannustavista sanoista, inspiroivista ajatuksista, uusista tulokulmista ja ylärekisterin pilkkeistä, joita olet meille anteliaasti jakanut. Olemme kiitollisia tavastasi katsoa meitä, kyvystäsi auttaa meitä itseämme uskomaan itseemme ja löytämään itsestämme uusia puolia ja voimavaroja. Olet ihmisenä harvinaislaatuinen: olet onnistunut koskettamaan monen ihmisen elämää syvällisellä tavalla auttaen häntä eteenpäin oman parhaan itseytensä esiintuomisessa.

Esa, olet olennaisesti vaikuttanut kaikkien tässä kirjassa kirjoittavien ajatteluun ja elämään. Siksi tämä kirja on sydämissämme ennen kaikkea lahja sinulle,
säkenöivä Esa Saarinen!

- Frank Martela, Lauri Järvilehto, Peter Kenttä & Jaakko Korhonen

Lähteet:

- Hämäläinen, Raimo P. & Esa Saarinen. 2007. The way forward with systems intelligence. Teoksessa R. P. Hämäläinen & E. Saarinen (toim.), *Systems Intelligence in Leadership and Everyday Life*: 295–305. Espoo: Helsinki University of Technology, Systems Analysis Laboratory.
- Hämäläinen, Raimo P. & Esa Saarinen. 2008. Systems intelligence - the way forward? A note on Ackoff's 'why few organizations adopt systems thinking'. *Systems Research and Behavioral Science*, 25(6): 821–825.
- Martela, Frank & Esa Saarinen. 2013. "Systems Metaphor in Therapy Discourse: Introducing Systems Intelligence." *Psychoanalytic Dialogues* 23 (19): 80-101.
- Saarinen, Esa. 1977. *Backwards-Looking Operators in Intensional Logic and in Philosophical Analysis*. Väitöskirja, Filosofian laitos, Helsingin yliopisto.
- Saarinen, Esa. 1983. *Sartre – Pelon, inhon ja valinnan filosofia*. Tampere: Fanzine.
- Saarinen, Esa. 1984. *Epäihmisen ääni*. Helsinki: WSOY.
- Saarinen, Esa. 1985a. *Länsimaisen filosofian historia huipulta huipulle Sokrateesta Marxiin*. Porvoo: WSOY.
- Saarinen, Esa 1985b. Davidson and Sartre. Teoksessa Ernest LePore & Brian P. McLaughlin (toim.), *Actions and Events. Perspectives on the Philosophy of Donald Davidson*. Oxford: Basil Blackwell, 459-472.
- Saarinen, Esa. 1994. *Filosofia*. Porvoo: WSOY.
- Saarinen, Esa. 1999. *Symposium*. Porvoo: WSOY.
- Saarinen, Esa. 2003. "Soveltavan Filosofian Luova Räjähdysoima." *Niin & Näin* (1): 8–13.
- Saarinen, Esa. 2012. "The Paphos Seminar. Elevated Reflections on Life as Good Work", *Good Work Project Report Series*, Number 80.
- Saarinen, Esa & Raimo P. Hämäläinen. 2004. Systems intelligence: Connecting engineering thinking with human sensitivity. Teoksessa R. P. Hämäläinen & E. Saarinen (toim.), *Systems Intelligence – Discovering a Hidden Competence in Human Action and Organizational Life*: 9–37. Espoo: Helsinki University of Technology, Systems Analysis Laboratory Research Reports, A88.
- Saarikoski, Saska 2013. Kellarin kuningas. *HS Kuukausiliite* 4/2013.
- Slotte, Sebastian & Sevi Siljola. 2003. *Cameo – filosofin elämä*. Helsinki: WSOY.
- Talouselämä 2011. He ovat kouluttaneet suomalaisen johtajan. *Talouselämä* 3/2011, 34-37.